

مشکلات کلیدی فراروی پیمانکاران در طرحهای عمرانی کشور

بهار اشرف^۱

۱- کارشناس ارشد مدیریت و ساخت دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات (bahar859@yahoo.com)

خلاصه

طرحهای عمرانی به عنوان زیربنای توسعه و شکوفایی کشور به حساب می آید و در نظام اقتصادی و بودجه بندی کشور از اهمیت خاصی برخوردار می باشد. بنابراین بخش بزرگی از بودجه کشور را به خود اختصاص می دهد. ولی متأسفانه در رابطه با اجرای پروژه های عمرانی و زیر بنایی کشور از مرحله تصمیم، طراحی، تصویب، نحوه اجرا، مناقصه، انتخاب پیمانکار و مشاور، اجرای پروژه، کنترل پروژه، تحویل و در نهایت بهره برداری طرح، مشکلات فراوانی پیش روی مجریان طرح، پیمانکاران، مشاوران و بهره برداران، یعنی همان سه راس مثلث سازندگی کشور قرار دارد که برآیند همه این معضلات در طولانی شدن اجرای پروژه ها و بعضاً نیمه کاره ماندن آنها خود را نشان داده تا جایی که هم اکنون با تعداد بیشماری پروژه نیمه کاره و یا پروژه هایی که اصلاً توجیه وجودی خود را از دست داده اند، روبرو هستیم. بنابراین سازندگی در کشور ما هم اکنون با بحران عمیقی روبرو شده که تاخیر در اجرای پروژه ها و پایین آمدن کیفیت کارها از یک سو و نابسامانی حاکم بر روابط بین عوامل سازندگی از سوی دیگر نشانگر آن می باشد. در این بین پرداختن به مشکلات سازندگان صنعت ساخت و ساز به عنوان بازوان اجرایی پروژه های عمرانی در جهت حل موثر این معضلات، از اهمیت والایی برخوردار می باشد. در این مقاله با مطالعه پنج پروژه عمرانی ابتدا مشکلات پیمانکاران در زمینه های نحوه ارتباط پیمانکار و کارفرما (شرایط عمومی پیمان)، پرداخته، تعدیل، بیمه و مالیات، طرح و مورد توجه قرار گرفت و سپس با عنوان این مشکلات در یک پرسشنامه، از پیمانکاران و پیشکسوتان این وادی خواسته شد که ضمن اضافه کردن موارد دیگری که شاید در طول مدت خدمت با آن برخورد کرده اند، درصد تأثیر هر یک از مشکلات را در روند انجام پروژه، بیان کنند. به این ترتیب با استفاده از نظرات حدود سی شرکت ساختمانی از سراسر کشور، مشکلات پیمانکاران وزن دهی و مشکلات کلیدی آنها مشخص شده و در آخر سعی شده است پیشنهاداتی برای بهبود و کمرنگ کردن مشکلات کلیدی ارائه شود.

کلمات کلیدی: طرحهای عمرانی، پیمانکار، کارفرما، بودجه

مقدمه

در کشور ما با توجه به حرکت کشور به سمت توسعه و اهمیت احداث زیرساختهای مورد نیاز، همه ساله درصد بالایی از بودجه کشور تحت عنوان بودجه های عمرانی به بخش زیرساختی اختصاص داده می شود. لذا توجه کافی و پرداختن به مشکلات فراروی اجرای به موقع و با کیفیت طرحهای عمرانی و تمام دست اندرکاران این مقوله از پیمانکار گرفته تا کارفرما و مشاور و... و حل به موقع و موثر آنها از اهمیت والایی در توسعه پایدار کشور و رسیدن به اهداف والای برنامه های توسعه حال و آتی کشور برخوردار می باشد. در این مقاله سعی بر این است که بخشی از این فرآیند گسترده یعنی موانع و مشکلاتی که در رابطه با تعامل پیمانکار و کارفرما در جهت اجرای طرح مورد نظر، فراروی پیمانکاران قرار دارد مورد بررسی قرار گیرد. در رابطه با این مقوله، از حدود بیش از نیم قرن پیش که توسعه عمرانی به معنی مدرن آن در ایران شروع شد، وضع قوانین و آیین نامه های مختلف جهت تفکیک وظایف و شفاف سازی روابط بین پیمانکار به عنوان بازوی اجرایی پروژه های عمرانی و کارفرما بعنوان صاحب کار، ضروری به نظر رسید. در این رابطه، ابتدا فهرستی شامل برخی از ردیفهای کاری ساختمانی توسط ارتش آن زمان بوجود آمده مبنای قیمت کارهای نظامی بود. بعدها سازمان برنامه آن زمان (سازمان مدیریت و برنامه ریزی فعلی) فهرست بهای ساختمانی و شرایط عمومی پیمان را تدوین کرد و در ادامه، فهرست بهای رشته های تأسیسات مکانیکی، برقی، آب و فاضلاب و... منتشر شد. برای رفع مشکلات پیمانکاران در جهت پیشبرد سازندگی در کشور، تقریباً از بیش از ۵۰ سال پیش، سندیکای شرکتهای ساختمانی در سال ۱۳۲۶ به صورت رسمی در تهران کار خود را آغاز کرد. این سندیکا با مشارکت محدود شرکتهایی پایه گذاری شد که تعدادشان از حد انگشتان دو دست بیشتر نبود. در سال ۱۳۷۲ سندیکای شرکتهای ساختمانی به انجمن شرکتهای ساختمانی تغییر نام داد و در همان راستا به کار خود ادامه داد. انجمن های فوق الذکر برای انسجام بیشتر و هماهنگی بهتر در راستای فعالیت صنفی خود اقدام به تشکیل کانون سراسری انجمن های شرکتهای ساختمانی و تاسیساتی و تجهیزاتی ایران به مرکزیت تهران نموده اند. [۲]

۱. شاغل به عنوان مهندس عمران در امر سازندگی